

پژوهش در هنر در راستای پرورش آثار برتر هنری

علی صابری^{*۱}

۱- پژوهشگر علوم پایه

*sharemjazi@gmail.com

ارسال: شهریور ماه ۹۶ پذیرش: مهر ماه ۹۶

چکیده

هنر محصول تحولات، تغییرات و رشد فکری است و هم راستا با عوامل اجتماعی موثر توسط افراد خلق می شود وقتی خلاقیت انسانی با تاثیر از عوامل مختلف پدیده ای را ایجاد کند که نمایش از زیبایی باشد هنر اتفاق افتاده است طبیعی است که هنر هم همچون سایر علوم متحول می شود و شیوه ها و شکل های مختلفی پیدا خواهد کرد پس برای آنکه اصالت فرهنگی یک هنر ماندگار بماند باید بینش و آگاهی به مقوله هنر در جامعه وجود داشته باشد هدف پژوهش در هنر خلق مسیری مناسب و ایده آل برای پدیده های هنری است زمانی که در یک جامعه برای هنر و هنرمند ارزش گذاشته شود و زمینه سازی برای فعالیت هنرمندان فراهم گردد اقدام اساسی در این راستا صورت گرفته است علاوه بر نقش جامعه در ترویج هنر اصیل فرد هنرمند نیز باید با دانش در این مسیر فعالیت داشته باشد چرا که او نمایش هنر انسانی یا بخشی از هنر یک جامعه است که باید با اصالت و ارزش این وظیفه را حفظ نماید پس پژوهش در هنر باید ارائه تعریف درست از هنر و هنرمند باشد.

کلمات کلیدی: هنر، هنرمند، اثرات هنری، جامعه.

۱. مقدمه

هنر ابتکار، خلاقیت و ایده پردازی انسان است در راستای خلق زیبایی ها که نمایش آن در قالب های متفاوت چون شعر، نقاشی، معماری، مجسمه سازی، سینما... است فرد هنرمند با بهره بردن از دانش و خلاقیت یک اثر هنری را خلق می کند که این اثر می تواند معنا و مفهومی خاص را بیان کند، هنر می تواند برگرفته از تاریخ و فرهنگ یک جامعه، تخیلی محتوا دار و هوشمندانه، مهارت و تخصصی باشد و یا هر گونه ابراز خلاقانه که بتواند احساسات و افکار را تحت تاثیر قرار دهد مجموعه ای از تعریف هنر است. هنر تعریفی گسترده دارد و همچنین اهمیت و ارزش ویژه، لذا توجه به هنر و هنرمند نوعی ارزش نهادن به زیبایی های زندگی است احترام به آفرینش و تقدیر از خلاقیت های انسانی. هنر علاوه بر اینکه مهارت و خلاقیتی جهانی است به این معنا که برای همه افراد دارای ارزش است می تواند بیانگر فرهنگ یک جامعه و یک فرد هم باشد اصولا هر جامعه ای دارای خصوصیات و ویژگیهایی است که هنر هم خود بخشی از این ویژگی است و هم نشان دهنده و بیان کننده فرهنگ جامعه در شکل های متنوع هنری است. وقتی پژوهش در هنر مطرح می شود یعنی ارائه راهکارهایی برای ارتقای هنر یک جامعه، اینکه باید چگونه در راستای هنر یک جامعه اقداماتی صورت گیرد تا هنر به جایگاه خود برسد و فرد هنرمند چگونه می تواند یک اثر هنری را به زیباترین حالت ارائه نماید. طبعاً نظام های اجتماعی در راستای فرهنگ سازی در معنای

اصولی آن که هنر و هنرمند نیز بخش اصلی از این اصالت هستند نقش اساسی دارند. پژوهش در هنر به اصالت وابسته است یعنی اقدام در این زمینه باید در راستای توجه به عواطف، احساسات و ارزش های انسانی و دینی باشد تا معنا و مفهوم هنر به درستی بیان شود. وقتی یک اثر هنری به افراد نمایش داده می شود و روحیات آنها را متأثر می کند اگر معنایی حقیقی نداشته باشد و فاقد اصالت هنری، در اینصورت هم واژه هنر آسیب خواهد دید و افراد را از هنر و هنرمند دور خواهد کرد و این خود اثرات زیانباری را بر جامعه متحمل می کند که در سایر ابعاد جامعه دیده خواهد شد لذا هدف مقاله اهمیت به بحث هنر و اقدامات سازنده و ضروری در راستای هنر و توسعه بخشیدن اصولی به فرآیند هنر است. بخشی از اقدام در راستای پژوهش در هنر مربوط به اقدامات نهادهای جامعه مسئول در این زمینه است پژوهش به معنای ارزش نهادن به هنر است و آنچه از هنر متأثر می شود لذا معنای وسیعی را شامل می شود و اقدامات نهادهای مسئول باید کلی و همه جانبه در راستای ارزش های هنری باشد که قطعاً فرد هنرمند نیز یک ارزش هنری است. پژوهش در هنر را می توان به علوم انسانی و اسلامی مرتبط دانست یعنی وقتی برای ماهیت اصیل انسانی بر طبق علوم انسانی و دینی اهمیت بدهیم هنر و هنرمند نیز جلوه ای از انسان و انسانیت هستند پس دارای ارزش هستند. هنر علاوه بر اینکه یک اصالت و ارزش است می تواند برای جامعه پیامدهای سازنده ای داشته باشد یعنی باعث بهبود روند جامعه و ارتقای فرهنگ و دانش در یک جامعه شود. چون در هنر خلاقیت و ذهنیت مطرح است طبیعی است که با ارائه اثرات زیبا می توان بر افکار و احساسات افراد تاثیر گذاشت لذا وقتی تولیدات و اثرات هنری در یک جامعه به شیوه ای اصولی ارائه شود کمک به فرهنگ سازی جامعه شده است به عنوان مثال یک فیلم اگر بتواند حقایق و آداب انسانی را به شیوه ای که بر مخاطب اثر مطلوب بگذارد، بیان کند یک اثر هنری خوب محسوب خواهد شد و در واقع وقتی برای تهیه این فیلم جستجو و تحقیق شود تا اثری سازنده تولید شود یک عمل پژوهشی در مقوله هنر محسوب خواهد شد که این اقدام در راستای توسعه هنر قابل تعمیم بر سایر جنبه های هنری است.

۲. تولیدات و آثار برتر هنری

وقتی هنر محصول خلاقیت، احساسات، ذهنیات و تفکرات انسانی است پس طبیعی است که بتواند بر افراد اثر بگذارد و همچنین جامعه را متأثر کرده و بازتاب های اجتماعی داشته باشد زمانی یک اثر برتر هنری خلق می شود که اهمیت به ابعاد تشکیل دهنده آن شده باشد در واقع یک اثر هنری می تواند یک محصول جامعه باشد محصولی که اگر پیش نیازهای لازم را نداشته باشد محصولی برتر نخواهد بود و اثر هنری نامطلوب است که تاثیر منفی در جامعه خواهد داشت به همین دلیل نباید به آن بی توجه بود در واقع شاید بتوان گفت که اگر اثر برتر تولید نشود و یا تلاش برای تولید اثر هنری برتر صورت نگیرد آثار هنری غیر اصولی و غیر استاندارد مغایر با فرهنگ جامعه ترویج خواهد یافت. بخشی از نیاز جامعه در راستای مقوله هنر و هنرمند تجلی می یابد یا هنر بخشی از ارکان جامعه است که نیازمندیها و توجه های مرتبط را لازم دارد تا به شیوه ای درست شکوفا شده و نمایش داده شود. یک اثر هنری برتر که توسط فرد یا افرادی تهیه می شود یک سرمایه اجتماعی محسوب می شود چنانچه با فرهنگ و قوانین آن جامعه منطبق باشد. وقتی هنر معماری در بناهای ساخته شده رعایت شود، وقتی در سینما فیلم ها با موازین فرهنگی و انسانی تهیه شود، اشعار و داستان ها آموزنده و جذاب باشد و بسیاری از موارد دیگر نمونه هایی از آثار برتر هنری محسوب می شوند اگر با معیارهای استاندارد ساخته و تهیه شده باشند.

۳. موسسات تولید محصولات هنری

برای ترویج هنر در جامعه و خلق افراد هنرمند باید بتوان هنر را به روشی مناسب آموزش داد یعنی نهادها و دانشکده هایی که این مسوولیت را بر عهده دارند باید کارشناسانه در این زمینه عمل کنند. بخشی از هنر مربوط به ذوق و استعداد های فردی است

و بخشی مربوط به آموزش دادن به افراد است به طوری که هنر فردی مسیر و جایگاه خود را به درستی پیدا کند اگر به خلاقیت های افراد بی توجهی نشان داده شود قطعاً باعث آسیب رساندن به هنر و هنرمند در یک جامعه می شود اصولاً نباید به مسائل آموزشی بی اهمیت بود چرا که با آموزش و پرورش می توان هم محیط اجتماعی یا سیستم اجتماعی مطلوبی را ایجاد کرد و افرادی آگاه و فرهیخته ، و وقتی جامعه در سطح ایده آلی از دانش قرار گیرد توجه و احترام به ارزشهای انسانی و اعتقادی امری بدیهی خواهد بود . در واقع جامعه در یک ساختار تعریف شده عنصری اصلی در پژوهش در هنر محسوب می شود نظارت بر هنر در یک جامعه از ترویج فرهنگ اصیل ، وجود پژوهشگاه و هنرکده ها ، ارائه امکانات و خدمات به افراد علاقمند و خلاق ، آشنا کردن افراد به ماهیت هنر و هنرمند بخشی از وظایف جامعه در زمینه هنر است هنر در تنوعات مختلف می تواند یک محرک و انرژی مثبت در جامعه باشد و در مسائل مختلف جامعه اثر داشته باشد و در کل در ساخت جامعه سالم یا سالم سازی جامعه موثر است در اینصورت هم جامعه در تولید و پرورش هنر نقش دارد و هم هنر جامعه را متاثر می نماید لذا این دو مقوله هم راستا و مکمل هستند که سرمایه گذاری در هر بخش آن کمک به بخش دیگر است پس موسسات و هنرکده ها باید در تعامل با نهادهای دولتی باشند در راستای مسائل هنری چون در مسیر این تعامل و همفکری است که می توان بسترسازی های لازم مربوط به هنر را تعمیم و توسعه ببخشند و محیط فرهنگی و هنری مطلوبی را در جامعه ایجاد کرد.

۴. اهمیت به مسائل دینی و اعتقادی در بحث ترویج و پرورش هنر و هنرمند

هنر یک ارزش انسانی است یعنی وقتی به مسائل انسانی اهمیت داده شود تا افراد سالم و درستکار پرورش یابد کمک به هنر و ماهیت هنر شده است ماهیت هستی و احترام به خالق هستی ، درک و استنباط روشنی از واقعیت هنر است علاوه بر اینکه هنر یک پدیده و اثری جهانی است بیان کننده فرهنگ و اعتقادات یک جامعه نیز هست در یک جامعه معتقد و دین دار لازم است بخشی از ماهیت هنر را با مسائل اعتقادی و دینی سنجید چرا که هنر می خواهد و می تواند در ارائه مفاهیم دینی تاثیر گذار باشد وقتی بخواهیم مفاهیم دینی را در قالب های فیلم و داستان ... آموزش و ارائه کنیم به افراد ، اگر در این زمینه ذوق و خلاقیت هنری داشته باشیم این آموزش و یادگیری بهتر خواهد بود چرا که در قالب یک اثر هنری فرهیخته ارائه شده است . زبان هنر رسا ترین و تاثیر گذارترین شیوه بیان مفاهیم است و اگر هنر وظیفه بیان مفاهیم مقدس دینی و اعتقادی را که مفاهیمی انسانی و انسان ساز هستند را با ایده آل ترین حالت بیان کند قطعاً هم بیان مفاهیم دینی به زیباترین حالت ارائه شده و هم در پیش و دیدگاه افراد هم اثر گذارتر خواهد بود . از طرفی دیگر مسولان و علمای دینی نیز باید در فرآیند توسعه هنر نقش مهمی ایفا نمایند و در ارائه صحیح مسائل دینی در قالب های متنوع هنری به افراد به شیوه ای اصولی عمل کنند و آنچه وظیفه و رسالت آنها در این زمینه است به درستی نقش خود را ایفا کنند.

۵. هنرمند در جامعه

هنر ذوق و احساسات هنری است که فرد هنرمند باید به زیباترین حالت ارائه کند تا بتوان واژه هنرمند را به او داد قطعاً هر فرد انسانی در جامعه وظایف و مسولیت های خاص خود را دارد یعنی هم فرد نسبت به جامعه مسولیت دارد و هم جامعه هم باید وظیفه خود را در قبال افراد هنرمند انجام دهد و شرایط اجتماعی مطلوبی را برای زندگی افراد مهیا نماید تا سیستم جامعه به درستی عمل کند فرد هنرمند از آنجا که معرف ارزش های هنری است باید در گام اول هنرمند معیارها و شاخص های لازم را داشته باشد تا واژه هنرمند به او تعلق گیرد یعنی باید فردی سالم ، معتقد ، با اخلاق ، فرهیخته ... باشد و وظیفه انسانی خود را در جامعه به درستی ایفا کند تا لایق هنرمند باشد وقتی بیان و تعریف درستی از هنرمند داشته باشیم و افراد هنرمند جامعه بخواهند خود را با این استانداردها مطابقت نمایند و طبق آن عمل کنند، پس بخشی از فعالیت و اقدام در راستای فرهنگ خلق و پرورش

هنرمند انجام شده است و بخشی دیگر مربوط به امکانات و اختیاراتی است که جامعه باید به افراد هنرمند بدهد طوری که باعث رشد هنر و هنرمند شود نه اینکه هنرمند از جامعه دور شده و مسیر نادرستی را برای خلاقیت ها و ایده هایش انتخاب کند اینکه جامعه چگونه باید این مسولیت را انجام دهد در ساختارهای نظام های جامعه باید تعریف و برنامه ریزی شود و طرح و برنامه ریزی کارشناسانه و تخصصی صورت گیرد. با توجه به اهمیت و تاثیر هنر و هنرمند در جامعه باید مولفه های اثر گذار در فرآیند هنرمند سازی و احترام به هنرمند در ایده آل ترین حالت در نهادهای جامعه بستر سازی شود در اینصورت است که جامعه دوست و همراه هنرمندان و هنرمندان نیز همراه و همسو با جامعه خواهند شد و یک جامعه هنری مورد احترام افراد و دولت ها شکل خواهد گرفت جامعه ای که رویا و اهداف هنرمندان در آن محقق خواهد شد.

۶. بحث و نتیجه گیری

هنر بیان زیبایی هاست و هنرمند فردی است با توجه به ذوق و خلاقیت این زیبایی را به نمایش می گذارد پس هم هنر و هم هنرمند تجلی و نمودی از زیبایی هستند خلاقیت و استعداد زمانی هنر می شود که در راستای کمک به انسان و انسانیت باشد در غیر اینصورت استعدادها و ایده ها هنر نیستند بلکه عاملی می شوند برای آسیب رساندن به جامعه، عواطف و احساسات انسانی، پس هنرمند واقعی کسی است با احساسات و افکار بزرگ انسانی. در این راستا جامعه و افراد هم لازم است به چنین هنرمندانی ارزش و احترام بگذارند تا ماهیت واقعی هنرمند محفوظ بماند.

۷. مراجع

- ۱- صابری، ع، مبانی کلی در اصول تربیتی، دومین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری، تهران، ۱۳۹۶
- ۲- صابری، ع، توانمندسازی جامعه با آموزش های همه جانبه، اولین کنفرانس ملی پژوهش در علوم و مهندسی، مشهد، ۱۳۹۶